

2496.
Laitila.

Löytöjä historiantakaisista hautauspai-koista sillä mäellä, jolla Laitilan kansakoulu ja raittiusseuran rakennus sijaitsevat, noin virstan (1 km:n) päässä saman pitäjän kirkolta.

Kun Hj. Appelgren suvella 1886 teki tutkimuksia mäellä löysi hän siellä kymmenkunnan pientä kivikokoelmaa, useita maakumpuja, noin 70 pitkulaista kuoppaa ja mäen harjal^{la} 55 metrin pituisen ja 40 metrin levyisen kiviroukkion. (Ktso sitä kuvaa, joka on liitetty Appelgrenin "kertomukseen muinais-tieteellisestä tutkimusretkestä Länsisuomessa ja Hämeessä suvella 1886".). Mäen asemasta, ympäristöstä ja siinä olevista muinaismuistoista on tarkka esitys mainitussa kertomuksessä.

Maakummuista kaivatettiin nelisnurkkaisen myllyn eteläseinällä oleva, länteisimmän viereinen, joka oli 7,70 metriä ristiinsä ja 0,60 metriä korkea, keskeltä kuopalla. Siinä oli ihmisen ja hevosenpään kokoisia kiviä kahdessa kerroksessa, joista alempi oli laaja, vaikka vaillinainen; ylempi ja ahtaampi epä-säännöllisessä muodossa kierteli keskikohtaa eli kuoppaa. Koko kiviperustuksen peitti tiheä kerros "morokiveä" ("kaurinvahaa") ja muuta kivisoraa, joka on ainoa koko mäeltä saatava maalaji. Kummusta saadut esineet luetellaan yhteen menoon muiden löytöjen kanssa.

Yllämainituissa pitkulaisissa maakuopissa,

Kts. A. K:n pöytäk. 25/IV-87 § 7.

Ki. A. K:n ptk.
25/IV 87
87

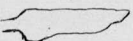
2496.
Laitila.

joita tutkittiin kolme kappaletta oli kahdessa nurmen alla kivirivi, jonka alapuolella tuli toisessa esiin hiiliä, pieniä poltettuita luumurusia ja vähän tiilipalasia. Pari polttamatonta luupalasta, limsiökappale ja lasipalanen löytyivät erillään. Kolmannessa tutkitussa kuopassa mäen kaakkoispäässä oli nurmen alla 0,15 metrin verran mustempaa ~~maa~~ta, jonka perästä koskematon ruskea sora tuli vastaan.

Kiviroukkio mäenharjalla on muodostunut erikokoisista, paikoin tiheässä, paikoittain harvassa ^{Olevista kivistä/} milloin 0,60 metrin korkeudelle, milloin vain vähän nurmesta näkyviin, eikä päältäpäin lainkaan näytä ihmisten tekemältä. Kummassakin niissä kaivoksissa, jotka tällä kertaa tehtiin, nim. pienempi raittiusseuran talon länsinurkan luona, ja suurempi saman rakennuksen itänurkan ja kuistin seinän kulmuksesta ulospäin, oli kohta nurmen alla poltettuita, nokisia luusirpaleita, noen ja hiilen sekaista sora ja joko eheitä tahiturmeltuneita muinaisesineitä osaksi hajallaan ilman järjestystä, osaksi jonkunlaisissa ryhmissä. Isomman kaivoksen ala oli sitäpaitsi melkein kokonaan peitetty saviastian palasilla. Melkein joka paikassa tuli 0,20 - 0,30 metrin ($1\frac{1}{2}$ -2 kortt.) syvyydellä ruskeaa soramaa vastaan.

Appelgrenin kaivaustöissä tulivat esille seuraavat muinaiskalut:

maakummusta:

1. Rautaveitsi, varhemman rautakauden muotoa, katkennut kärjestä ja ruodosta, 88 mm. pitkä, sivulta -näköön; löytynyt 1 dm. (4 tuuman) syvyydeltä ylimmän kivikerroksen

(valok.V.A.63:1)

2496.
Laitila.

päältä.

Kons. ptt.

2. Leveäselkäinen kaarisolki, ilman paljinta. (Vrt. Hildebrand, Spännets historia, kuv. 151); 15 sm:n (1 kortt.) syvyydestä sorasta.
3. Palanen pronssiketjua, jonka renkaat on tehty kolmikulmaisesta vartaasta, 30 sm. syvyydeltä löydetty maasta.
4. Muutamia saviastian eli tiilenpalasia, pieniä luumurusia, hiiltä ja vahaa (?), löydetty eri paikoista kumpua, vaha kuopan pohjasta 7 sm. (3 tuuman) syvyydestä turpeen alta.

maakuopista:

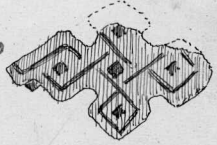

5. Poltettuja luumurusia, yksi polttamaton luupalanen, tiilipalasia ja kappale limsiötä, rautakoukku ja 2 rautanaulaa löytyneet läntisimmästä kaivetusta kuopasta hajallaan toisistaan.
- 5 a. Polt. luita, hiiltä ja tiilipalasia. Edellisen viereisestä kuopasta.

kiviroukkiosta, alasta N° 1.

Pohjoiskulmasta, 0,30 metrin laajuisen, 0,07 metrin vahvuisen kivilaa'an alta, paitsi pientä läjää poltettuja luita, löytyivät päällekkäin seuraavat esineet:

6. Isot rautasangat eli keritsimet, 217 mm. p., -näköön. (valok.V.A.80:1
Kons.pöytäk.
7. Suuri joukko harjavista pronssirenkaista 19.10.88. tehtyjä ketjuja.
8. Yhdeksän kappal. harjavasta vartaasta kierrettyä spiraliputkea.
9. Pieni, laidasta auennut rautarengas.
10. Monikierroksinen spiralisormus, tehty harjavasta vartaasta.
11. Suoraselkäinen veitsenterän kärkipuoli, 76 (valok.V.A.80:1
Kons.pöytäk.
19.10.88.

2496.
Laitila.

- mm. p.; sekä kaksi ruotokappaletta, terän-
suu rapistunut, kärjestä lohkeillut.
12. Keskeltä katkennut soljenneula ja neu-
lakoukku, kumpikin rautaa.
13. Sulaneita pronssikappaleita. Neljä viim-
meistä esinettä löytynyt erikseen saman laa-
kakiven kulman alta.
Hajallaan siellä täällä olivat kaivokses-
sa seuraavat esineet:
14. Kolme tasa- ja lyhyt vartista pronssis-
ta kaarisolkea sekä toinen pää neljättä sa-
manlaista esinettä; yhdessä soljessa on neu-
la vielä jäljellä, vaikka kärjeltä katken-
nut; kukin solki on päältäpäin koristeltu
suoraviivaisilla koristuksilla.
15. Yksi eheä, toiselta puolen leveä van-
teinen sormus, 2-kierroksinen sekä kolme
hoikkaa sormus/kappaletta.
16. Pronssinen kampa eli suka, rengas pääs- (valok.V.A.57:16)
sä ja lehti reijille leikattu, kouristunut;
edestä katsoen -näköön.
17. Neljä soljenneulaa, joista yksi eheä,
vaan toiset enemmän tahi vähemmän rikkoutu-
neita; yksi neuloista on runsaasti 79 mm.p.
18. Rautaveitsi, myöhemmän rautakauden muo- (valok.V.A,63:14)
toa, terä kolmikulmaisilla viivaan asetetuil-
la pistöksillä koristettu, ruotoinensa 226
mm. p., hamara 3 mm. pks.
19. Pieni, tiilenkarvainen savustunut helmi,
kummastakin päästä tasainen , .
20. Yksi neliökiedoksilla koristettu solitus,
jonka takapuolella on leveä rei'illä varus-
tettu kanta.

21. Kaksi ketjun kannatinta, joista toises- (valok.V.A.56:1)
sa 4 reijällistä kantaa jäljellä, muuten
esinettä nähtävästi melkoinen osa poissa;

2496.
Laitila.

- toinen kannin on vielä enemmän turmeltunut, tulessa sulanut melkein muodottomaksi tönkiksi.
22. Kaksi pronssivarrasta, toinen 51 mm. p.; toinen runsaasti 40 mm., pronssilankakierteellä toisesta päästä päällystettyä kaularengasta kappale. (?).
23. Useita lyhyitä kappaleita spiraliputkea, jotkut kolmikulmaisesta pronssilangasta, toiset tasaisesta.
24. Pieniä pronssiketjun palasia, tehdyt harjavista renkaista.
25. Kappaleita kapeata rannerengasta (?), levy toiselta puolelta harjalla, toiselta tasainen.
26. Useita sulaneita pronssitönkkiä, kokonaan muotonsa menettäneitä sekä joku rautakappale.
27. Saviastian palasia, poltettua luuta ynnä hiiltä.

kiviroukkiosta, ala N° 2.

(Pienillä kirjaimilla sekä kirjain- ja numeroyhdistyksillä osoitetut löytöpaikat tarkoittavat niitä 1 ja $\frac{1}{2}$ □ metrin suuruisia tilkkuja, joissa kaivatustyötä selvyuden vuoksi suoritettiin. Ktso pohjapiirrosta löytöpaikasta sekä Hj. Appelgrenin kertom. muinaistutkim. Länsisuomessa ja Hämeessä suvella 1886).

28. Kaksi palasta pronssisesta miekankahvasta. Löytöp. a.
29. Pronssinen spiralisormus kapeasta varstaasta, kahdessa kierroksessa. L.-p. b.
30. Yksi koristamaton saviastian kappale. L.-p. c.
31. Joukko saviastian kappaleita viiva- ja nuorasirateilla, sekä palanen kovaa ruskeata

(valok.V.A.64:14

2496. ainetta (savea, kiveä?). L.-p. d.
- Laitila. 32. Yksi pieni, koristamaton s.a.k. L.-p. e.
33. Pieni spiralikierteinen sormus pronssia, edessä yksi leveä kierre. L.-p. f.
34. Osa pronssisormusta, vaillinainen kierre kapeata, pyöreähköä varrasta. L.-p. g.
35. Kaksi palasta pronssilankaista spirali-putkea (toinen hyvin lyhyt). L.-p. h.
36. Lyhyt kappale spiraliputkea, koristamattomia s.a.k. ja poltettuja luusirpaleita. L.-p. i.
37. Yksi rautainen "täylinki" naula", 2 samanlaisen naulan päätä ynnä muutamia pieniä rautapalasia sekä paksu s.a.k. L.-p. k. niittäus-
38. S.a. kappaleita iso joukko, sinisen, osaksi sulaneen lasihelmen palasia, kappale limsiökiveä, hiiltä ja poltettua luuta. L.-p. l.
39. Joukko osaksi nuora- ja laineviivoilla koristettuja saviastian kappaleita.
40. N. 20 mm. p. spiraliputki. Samoin kuin n: on 39:kin l.-p. m.
41. S.a.k., osaksi nuorakoristuksilla sekä poltettua luuta. L.-p. o.
42. 5 palasta pronssilankaista spiraliputkea, palanen pronssisormusta sekä tulessa ollut sininen lasihelmi. L.-p. sama kuin edellisen numeron.
43. Palanen paksua pronssista rannerengasta, nähtävästi tulessa turmeltunut. L.-p. p.
44. Kaksi palasta pronssilankaista spirali-putkea ja sinisen lasihelmen puolisko. L.-p. n.
45. S.a. kk., nuoraviivoilla koristettuja joukossa, muutamat tulessa olleita sekä pie-

K.pöytäk.
27.1.88.

2496. niä luupalasia. L.-p. sama kuin edellisen
Laitila. n:ron.
46. 6 palasta spiraliputkea sekä yksi eheä
pienoinen ja kolme tulessa turmeltunutta si-
nistä lasihelmeä. L.-p. q.
47. Nuoraviivaisia y.m. s.a.k. ja poltettua
luuta. Löytöp. sama kuin ed. n:ron.
48. Kaksi s.a.k. L.-p. r.
49. Neljä s.a.k. L.-p. s.
50. S.a.k., osaksi nuoraviivoilla koristettu-
ja sekä poltettua luuta. L.-p. t.
51. Kappale pronssista, harjaselkäistä, kapea
ta rannerengasta. L.-p. t.
52. Spiralikierteinen pronssisormus, tasale-
vyisestä, poikkileikkauksesta kolmikulmaisesta
vartaasta sekä kappale pronssista spiraliput-
kea. L.-p. u.
53. S.a.k., enimmäkseen koristamattomia sekä
palasia poltettua luuta. L.-p. sama kuin
nron 52.
54. S.a.k., muutamat nuoraviivoilla koriste-
tut, sekä poltetuita luupalasia. L.-p. v.
55. Palanen pronss. spiraliputkea ja rauta-
naulan kappale.
56. S.a.k., nuoraviivoilla koristettuja jou-
kossa, sekä pieniä poltetuita luupalasia. L.-p.
samoin kuin edellisenkin n:ron, w.
57. S.a.k., nuoraviivaisilla koristuksilla,
ynnä polt. luupalasia. L.-p. x.
58. Litteä lasihelmi ja palanen pronssista
spiraliputkea. L.-p. t.
59. Yksi s.a.k., laidan ja pohjan taittees-
ta. L.-p. y.
60. Tulessa rikkoutunut rautakampa, jonka
ratsulla koristettu pidin on pronssia. (Vrt.
J.R.A. Muinaisj. IV. kuv. 1380, Äimälän löy-

*1 kpl. spiraliputke
m. pieni litteä
lasihelmi, ks.
n:o 58 ovat poissa.*

2496. tö.). L.-p. sama kuin ed. numeron.
- Laitila. 61. S.a.k., koristetut nuora- ja ristiaal-
toviivoilla. L.-p. z.
62. Korvakkeella varustettu, pronssinen brak-
teati. (Vrt. J.R.A. Muinaisj. IV, kuv. 1394).
L.-p. ä.
63. Osa tulella ollutta pronss. kupurasolke
a. (Vrt. main. teos kuv. 1419). L.-p. ä. kaksivartista
64. Kolme s.a.k. L.-p. ö.
65. Palanen pronssivarrasta, lähes 20 mm. p.
L.-p. 1a.
66. Pieniä s.a.k. L.-p. 1a.
67. S.a.k. ja palasia poltettua luuta. L.-p.
.1b.
68. Osa rautanaulasta, 2:sta (?) pronssilan-
gasta punottu rengas (sormus ?) ja kappale
spiralisormusta (?). L.-p. 1b.
69. S.a.k. L.-p. 1c.
70. S.a.k., koristetut suorilla ja nuoravi-
voilla. L.-p. 1d.
71. Iso joukko s.a.k. nuora- ja erilaisil-
la aaltoviivakoristuksilla varustetut. L.-p.
1e.
72. S.a.k. L.-p. 1f.
73. 2 pronss. spiraliputken kappaletta ja
palanen pronssista sormusta. L.-p. 1g.
74. Muutamia s.a.k. L.-p. 1g.
75. Takomalla tehty rautanaula, 66 mm. p.
76. 3 palasta pronss. spiraliputkea, niistä
2 kolmikulmaisesta vartaasta, pieni pronssi-
solitus (tupesta ?) ja pinnalta rikkoutunut
luu
pitkulainen savihelmi.
- 75 - 77 S.a.k., koristukset nuoraviivaisia, sekä poltettuja luupalasia. L.p
1h.
78. Pieni litteä, sininen lasihelmi.
79. S.a.k., nuoraviiva koristuksilla, ja pol-
tettuja luupalasia. N:rojen 78 ja 79 l.-p. 1i.

2496. Laitila.
80. Soljen neula, rautaa. L.-p. 1j.
81. Puolen putken muotoinen pronssisolitus (tupesta ?), litteä lasihelmi ja kolmijakoi-pronssi nen, pitkähkö lasihelmi.
82. Iso joukko s.a.k. Samoin kuin edellisenkin l.-p. 1 k.
83. Muutamia s.a.k. ka polt. luupalasia.
84. 2 pronssista renkaan kappaletta. Nrojen 83 ja 84 l.-p. 1l.
85. S.a.k., palasia polt. luuta sekä pari hiilipalasta. L.-p. 1m.
86. Kaksi tönkkiä sulanutta pronssia. L.-p. sama kuin ed. n:ron.
87. S.a.k. ja kappal. polt. luuta. L.-p. 1n.
88. Rautapuikko, toisesta päästä sujuksissa kaarisoljesta (?) sekä kaksi hienoa pronssivartaan kappaletta (sormuksesta ?). L.-p. 1n. niittaus
89. Yksikantainen "töylinki naula". L.-p. 1o. Kons.pkirj.
90. S.a.k. ja palasia polt. luuta. L.-p. 1o. 27.1.88.
91. Kappale spiraliputkea kolmikulmaisesta pronssilangasta ynnä kaksikertain pronssilevy. L.-p. 1p.
92. Palasia polt. luuta, yksi s.a.k. ja hiilipalanen. L.-p. 1p.
93. Spiralisormus, $1\frac{1}{2}$ kierrosta, kolmikulmaisesta pronssivartaasta, kappale pyöreälankaisesta pronss. spiraliputkea, pronssinen solitus (tupesta ?) ja rautasinkilä, jonka haarat ovat litteäksi taotut ja käyristettyt sivulle; löydettyt kaikki vieretysten maasta. L.-p. 1q.
94. S.a.k., nuora- ja taiteaaltoviivaisilla koristuksilla, palanen limsiökiveä, polt. luukappaleita ja hiiltä. L.-p. 1q.
95. S.a.k., korist. nuoraviivaisia. L.-p. 1r.
96. Palanen pronssista kupurasolkea. L.-p. 1s.

2496. Laitila. 97. S.a.k. ja osa hevosen hammasta. L.-p. Ts.
98. S.a.k., nuoraviiv. korist., ja joku pieni polt. luupalanen. L.-p. It.
99. Kolme rautanaulaa ja kappale spiraliputkea. L.-p. It.
100. S.a.k. ja luupalanen. L.-p. Tu.
101. Kapeateräinen rautaveitsi, ruotoinensa lähes 130 mm. p., terä kulunut ja rapistunut. L.-p. Iv. Kons.pkirj.
27.1.88.
102. Sirppi, kärkipuolelta terä katkennut ja muuten syöpynyt. L.-p. Tw. K.pkirj.
27.1.88.
103. Rautasolitus, jossa on nelireikäisessä levyssä kaksi naulaa sijoillaan sekä yksi irtonainen "töylinkinaula". L.-p. Tw. K.pkirj.
27.1.88.
104. Leveäselkäinen, litistynyt, pronssinen spiralisormus viiva- ja kehäkoristuksilla koristettu. L.-p. Iz.
105. Kaksi kapeaa, harvajaa pronssikisko (rannerenkaasta ?). L.-p. Ty.
106. Puolikas paksua pronssista rannerengasta koristettu kolmipisteisillä sirateilla. L.-p. Ia. *Iä poissa.*
107. Suora, kolmikulmainen pronssikisko (rannerenkaasta ?), 113 mm. p. L.-p. Tö.
108. Osa pronssista, hevosenkengänmuotoista solkea ja hiukan sulannut sininen lasihelmi. L.-p. aI.
109. Pienoinen rautarengas, johon on kiinnitetty kaksi pronssirengasta. L.-p. bI.
110. Osa miekan väistinrautaa. -näköön. L.-p. cI. ✓
111. Palanen tulesa ollutta pronss. rannerengasta, koristettu kolmipisteisillä sirateilla. L.-p. dI.
112. Keltainen helmi. L.-p. eI.

2496.
Laitila.

113. Leveän pronss. rannerenkaan selkäosa, jonka kummassakin päässä näkyy kolmipisteisiä sirateja sekä keskiosa rikkoutunutta, leveäselkäistä miehen sormusta. L.-p. fI.
114. Pyöreä, pronssinen kupurasolki. (Vrt. J.R.A. Muinaisj. IV, 1420). L.-p. gI.
115. Tulessa litistynyt sininen lasihelmi. L.-p. hI.
116. Kaunis sininen lasihelmi, reijän suuntaan käyvillä uurteilla ja harjoilla; turmeltunut pronss. spiralisormus hoikasta varasta tehty. L.-p. iI.
117. Iso, leveäkantainen ^{niittaus} "töylinkinaula", puoliputken muotoisia pronssisolituksia (tupesta?), pronssilevy rannerenkaasta ynnä 2 ohkaista pronssilevyä. L.-p. kI.
118. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. iI ja kI.
119. Hevosen hammas. L.-p. jI.
120. Osa spiralikierteistä, pronssista rannerengasta. L.-p. lI.
121. S.a.k. L.-p. lI.
122. Kolme kappaletta spiralikierteisestä rannerenkaasta ja 2 kapp. pronss. solitusta (tupesta?). L.-p. mI.
123. Muutamia s.a.k. L.-p. mI.
124. Ohkaiseksi kulunut, reijällä varustettu pienoinen siera. L.-p. nI.
125. Leveä pronssinen rannerengas, kolmipisteisillä kolmiosirateilla koristettu; hyvin säilynyt esine. L.-p. oI.
126. S.a.k. ja polt. luupalasia sekä haamullaan oleva eläimen luu. L.-p. pI.
127. Muutamia s.a.k., joista 4 oli löydettyessä maassa pystössä, ikäänkuin astian asemassa. L.-p. qI.

K.pkirj.
27.1.88.

(valok.V.A.63:2

K.pkirj.
4.2.88.

2496. Laitila. 128. Renkaan muotoinen pronssisolitus tupesta (?) L.-p. rI.
129. Kolme rautanaulaa, yksi tavallinen ja niittaus
2 "töylinkinaulaa", kappale pronss. spirali-putkea ja käyrästynyt rautalevy. L.-p. sI. K.pkirj. 27.1.88.
130. S.a.k., jotkut suorilla sekä nuoraviivoilla koristettuja, palasia polt. luuta. L.-p. sI.
131. Kolme erikokoista niittaus "töylinki naulaa". K.pkirj. 27/1 88
132. Kaksi kappaletta pronss. spiraliputkea, toinen kolmikulmaisesta vartaasta, soljen neula, 4 pronssisormuksen palasta, kappale pronssilevyä y.m.
133. Iso joukko s.a.k., nuoraviivoilla koristettuja. L.-p. tI, samoinkuin myöskin n:rojen 131 ja 132.
134. S.a.k. laveammalta alalta, iso kasa, ynnä pieni eläimen luu. L.-p. uI.
135. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. vI.
136. Kaksi palasta ohkaista arapialaista hopearahaa, kappale pronss. spiraliputkea ja rautamäärly, jonka haarat ovat sivulle koukussa. L.-p. vI. Enligt dr. A. Hjelts bestämning - fragm. af ett samantidmynt från början af 900-talet. A.Hackman.
137. Niittaus "Töylinki naula", isokantainen, ja pieni rautainen määrly. K.pkirj. 28.1.88.
138. N. 60 mm. pituinen kappale kaksoisrenkaista tehtyä pronssiketjua ja pyöreävartaista spiraliputkea.
139. S.a.k., nuoraviivoilla koristettuja, ja polt. luupalasia. N:rojen 137-9 l.-p. wI.
140. Pronss. spiralisormus, kolmikulmaisesta vartaasta ja kaksi reijällistä pronssisolitusta. L.-p. xI.
141. S.a.k., muutamat suora-, toiset nuoraviivaisilla koristuksilla varustetut. L.-p. xI.

2496. Laitila. 142. Pronss. spiralisormuksen puolikas, jonka keskimmäinen, levenevä osa (tulessa) oijennut sekä kaksi kappaletta tulessa ollutta kupurasolkea. L.-p. yI.
143. Pienet rautaiset keritsimet. (Vrt. J.R.A., K.pkirj. Muinaisj. IV, kuv. 1702). L.-p. zI. 28.1.88. (valok.V.A.80:
144. S.a.k., korist. nuora- ja suoraviivaisia, polt. luupalasia. L.-p. yI.
145. Kappaleita kapeaa pronss. rannerengasta, palanen pronssiketjua, kaksinkertaisista liitteistä ja sulanut pronssitönkki. L.-p. äI.
146. Osa rautaista teräasetta, sirppiä t. viikatetta. L.-p. äI. K.pkirj. 28.1.88.
147. Muutamia s.a.k. L.-p. äI.
148. Rautanaula, ruosteen syömä. L.-p. öI.
149. Pieni eheä sininen lasihelmi ja puolisko samanlaista, isompaa helmeä. L.-p. 2a.
150. S.a.k., jotkut nuoraviivoilla koristetut. L.-p. 2a.
151. Niittaus "Töylinki naula", josta toinen kanta on poissa. L.-p. 2b. K.pkirj. 30.1.88.
152. Muutamia pieniä palasia pronss. spirali-putkea. L.-p. 2b.
153. S.a.k., nuora- ja aaltoviivaisilla koristuksilla varustetut, sekä polt. luupalasia. L.-p. 2b.
154. "Töylinkinaula", palanen pr. spirali-putkea ja kappale pr. sormuksesta (?) ynnä rautalevyä palanen. L.-p. 2c.
155. S.a.k., osaksi nähtävästi tulessa olleet. L.-p. 2c.
156. Pieni, kulunut siera, reikä toisessa päässä sekä käyrä pronssipalanen. L.-p. 2d.
157. S.a.k., nuoraviivaisilla koristuksilla. L.-p. 2d.
158. Kapea, pyöristetty pronssivarras. L.-p. 2e.

2496. 159. S.a.k. ja joku polt. luupalanen. L.-p.
Laitila. 2e.
160. Kappale leveää pronss. rannerengasta,
varustettu kolmion muodossa ja suorassa vii-
vassa olevilla kehäsirateilla. L.-p. 2f.
161. S.a.k., useita isonlaisia ja nähtävästi
samasta astiasta, tulessa olleet ja nuora-
viivoilla koristetut. L.-p. 2f.
162. Rautapalanen, veitsenterän juuri (?) se-
kä osa koristettua, reijällä varustettua
luukapinetta (värttinänpyörää ?). L.-p. 2g.
163. S.a.k. L.-p. 2g.
164. S.a.k., nuoraviivoilla koristettuja. L.-p.
2h.
165. Eheä sininen lasihelmi, puolikas saman-
laista ja kappale pr. spiraliputkea. L.-p.
2h.
166. Kaksi "töylinkinaulaa". L.-p. 2i. K.pkirj.
28.1.88.
167. Kaksi kappaletta pr. spiraliputkea, ja
kaksi pro. sormuskappaletta, joista toisessa
on kaksi kierrettä. L.-p. 2 i.
168. S.a.k., korist. nuoraviivaisia. L.-p. 2i.
169. Kaksi "töylinkinaulaa". L.-p. 2j. K.pkirj.
30.1.88.
170. Palanen leveää, tulessa ollutta ranne-
rengasta, vaillinainen pr. rengas, sulannut
pronssitönkki, kaksi rautanaulan päätä. L.-p.
2j.
171. Iso joukko s.a.k. L.-p. 2j.
172. Rautanaula, kärjestä sujuksissa. L.-p. K.pkirj.
30.1.88.
2k.
173. Osa rikkoutunutta luukapinetta, kenties
lusikan vartta. } -näköön. L.-p. 2k. ✓
174. S.a.k., nuoraviivaisilla koristuksilla va-
rustettuja. L.-p. 2k.
175. Iso joukko s.a.k., suorilla ja nuora-
viivoilla koristettuja joukossa. L.-p. 2l.

2496. 176. Kolme pientä s.a.k. L.-p. 2m. *Ruusu nr 24*
- Laitila. 177. Pronssilla silattu rautainen paino. (Vrt. Kuolajärven löytöä: J.R.A., Muinaisj. IV, kuv. 1663.) L.-p. 2n.
178. Kaksi "töylinkinaulaa". L.-p. 2o. K.pkirj. 30.1.88.
179. Pr. spiraliputkia 3, palanen pr. sormusta, 2 sulannutta pr. tönkkiä. L.-p. 2o.
180. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 2o.
181. Skandinaivialainen tasavartinen pr. kaarisolki. (Vrt. J.R.A., Muinaisj. IV, kuva 1228). L.-p. 2p.
182. Kaksi palasta arapialaisesta hopearahasta sekä kaksi tulessa ollutta kaksoishelmeä lasista. L.-p. 2q. Enligt dr. A.Hjelts bestämning framment af ett samanidmynt, sannolikt från början af 900-talet.
183. Jokunen pieni s.a.k. sekä polt. luupalanen. L.-p. 2q.
184. 5 "töylinkinaulaa". L.-p. 2r. K.pkirj. 30.1.88.
185. 5 sulannutta särkynyttä lasihelmeä, 3 pr. spiraliputken kappaletta, 8 pr. sormuksen palasta ja sulanneita pronssitönkkiä. L.-p. 2r.
186. Vähän s.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 2r.
187. "Töylinkinaula". L.-p. 2s. K.pkirj. 30.1.88.
188. Kolme palasta pr. spiraliputkea, sulannutta pronssia ja lasia sekä yksi katkennut soljenpaljin. L.-p. 2s.
189. Muutamia s.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 2s.
190. Kaksi rautanaulaa. L.-p. 2t. K.pkirj. 30.1.88.
191. Kaksi palasta pr. ketjua, tehdyt spiralierteisistä, kolmikierroksisista renkaista ja oijonnut pr. spiraliputki, kolmikulmaista vartaasta tehty. L.-p. 2t.
192. Suuri joukko s.a.k., osaksi suorilla, osaksi nuoraviivoilla koristetut. L.-p. 2t.

2496. 193. S.a.k. L.-p. 2u.
- Laitila. 194. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 2v.
195. Kaksi "töylinkinaulaa", rautainen määr- K.pkirj.
ly ja kaksi pr. sormuksen palasta. L.-p. 2w. 30.1.88.
(valok.V.A,81:43)
196. S.a.k. ja joku polt. luupalanen. L.-p.
2w.
197. Pieni pr. silattu paino ja kappale
varh. rautakauden muotoista solkea , löy-
detyt likitysten 2x.
198. Pieni rautamäärly, jonka haarat on ke-
hälle pyöristetty. L.-p. 2y. (soljesta).
199. S.a.k., jotkut paksuiksi kouhonneet ja
polt. luupalasia. L.-p. 2z.
200. "Töylinkinaula", soljen paljin, 2 spira-
liputkea, vaillinainen pr. rengas ja prons-
sipalasia. L.-p. 2z.
201. "Töylinkinaula." L.-p. 2ä.
202. Palanen suurta pr. sormusta, joukko spi-
raliputkia, useat yksikierteisiksi murenneet,
pr. renkaita ja sulannutta pronssia sekä
pieni litteä rautakappale, L.-p. 2ä.
203. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 2ä.
204. "Töylinkinaula" ja kolme pr. spirali- k.pkirj.
putkea. L.-p. 2ä. 30.1.88.
205. S.a.k., runsaasti koristetut kauniilla
yksinkertaisilla ja ristikkäisillä zikzakvii-
voilla. L.-p. 2ä. (2 rasiaa).
206. S.a.k. polt. luupalasia. L.-p. 2ö.
207. "Töylinkinaula". L.-p. 2ö.
208. S.a.k., koristamattomia. L.-p. 3a.
209. S.a.k., muutamia, parissa nuoraviivaiset
koristukset, L.-p. 3b.
210. 23 mm. korkuinen, tiuvun muotoinen (ko- (valok.8351)-
nisk) pronssikapine, joka päättyy reijälli- (-"-V.A.55:9).
seen nuppiin; nupin juuressa on esineen sei-
nässä reikä. L.-p. 3b.

2496. Laitila. 211. Pieni rautanaula, pienukokoinen spirali-
sormus pronssia, keskiosa leveä, sekä tönkki
sulannutta pronssia. L.-p. 3c.
212. S.a.k. L.-p. 3c.
213. Soljen paljin, kaksi kappaletta spirali-
putkea ynnä pari pientä pronssirengasta. L.-p.
3d.
214. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 3d.
215. Kolmijakoinen, särkynyt pronssihelmi, la-
sihelmi, spiraliputkia, pronssisormus, rikkou-
tunut, palkimia y.m. L.-p. 3e.
216. Muutamia s.a.k. ja palaneita luupalasia.
L.-p. 3e.
217. Kolmijakoinen eheä pronssihelmi, kaksija-
koinen lasihelmi ja spiraliputkia. L.-p. 3f.
218. Vähän s.a.k. ja palasia polt. luuta.
L.-p. 3f.
219. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 3g.
220. Palasia pientä pr. spiralisormusta, pronssilevyä palanen ja koristettu luukappale.
L.-p. 3 g.
221. Kaksi "töylinkinaulaa" sekä tönkiksi su-
lannutta lasi- ja pronssitavaraa. L.-p. 3h.
222. Muutamia s.a.k., suurin nuoraviivoilla
koristettu. L.-p. 3h.
223. Vähän s.a.k. ja pieniä palasia polt.
luuta. L.-p. 3i.
224. "Töylinkinaula". L.-p. 3j.
225. Kolmijakoinen pronssihelmi. L.-p. 3k.
226. Rautainen määrly, jonka haarat on taot-
tu litteiksi. L.-p. 3l.
227. Muutamia s.a.k., pari tulessa paksuksi
kouhontunut, polt. luupalasia ja valkoinen
limsiöpalanen. L.-p. 3m.
228. Hiilipalasten sekaista maata, näytteeksi
otettu samasta paikasta kuin edellisen n:ron

2496. esineet.
- Laitila. 229. S.a.k. ja polt. luuta. L.-p. 3n.
230. S.a.k., yhdessä aaltoviivaiset koristukset, ja palasia polt. luuta. L.-p. 3,0.
231. Vähän s.a.k. ja pari palasta polt. luuta. L.-p. 3p.
232. N. 50 mm. pituinen polt. luukappale. L.-p. 3q.
233. Peräosa suomalaista pr. kaarisolkea (vrt. J.R.A. Suom. asukkaat, kuva *u*) sekä "töylinkinaula". L.-p. 3r. *Obs!*
(valok.V.A.42:8)
234. Kaksi "töylinkinaulaa" sekä pieni tönkki sulannutta pronssia. L.-p. 3s.
235. 30-40 mm. paksuisia pöhöttyneitä s.a.k. (pal. luuta ?) ja palasia polt. luuta. L.-p. 3s.
236. Ohkainen pronssilevy. L.-p. 3t.
237. S.a.k. ja joku polt. luupalanen. L.-p. 3t.
238. Kapea, harjava pronssivarras, leveämpi pr. varras, 2 spiraliputkea, rautalevy. L.-p. 3u.
239. Pieni pr. paino (vrt. nrot 177 ja 197 tässä luettelossa), pyöreä, koristettu, pronssilevy, josta näyttää kanta lohjenneen pois, rautanaula, sinisen lasihelmen puolikas, palanen koristettua luuta, (reijällisestä luukapineesta, ehkä varttinäpyörästä ?) ja kaksi aivan lyhyttä pr. spiraliputken palasta. L.-p. 3v.
240. S.a.k., muutamia, sekä näytettä maasta, kumpikin löydetyt alueelta 3v.
241. S.a.k., yhdessä -koristus (katso eräs samoin koristettu s.a.k. n:rossa 237). L.-p. 3u.
242. S.a.k. ja limsiöpalanen. L.-p. 3w.

2496. Laitila. 243. Kaksi rautanaulaa, kumpaakin tyvipuoli jäljellä. L.-p. 3x.
244. Suuri joukko s.a.k., jotkut nuoraviivoilla koristetut, palasia polt. luuta sekä kappale nähtävästi jostakin reijällisestä, puoli-pallon muotoisesta luukapineesta. L.-p. 3x.
245. Soljen paljin, rautaa, tulessa ollut neliskulmainen pronssikanta (hevosenkegän muotoisesta soljesta ?), pr. spiraliputkia ja sulanneita lasihelmiä kaksi. L.-p. 3y.
246. S.a.k., yhdessä taiteviivainen koristus (vrt. n:ro 241 tässä luettelossa). L.-p. 3y.
247. Täysinäinen, pahasti litistynyt pronssinen spiralisormus, keskiosalta levenevä. L.-p. 3z.
248. Iso joukko s.a.k., joiden taiteviivaisista koristuksista ktso n:ro 246. L.-p. 3z.
249. S.a.k., koristetut nuora- ja aaltoviivoilla. L.-p. 3ä.
250. Kolme ympyriäisestä pronssilangasta tehtyä kaksinkertaista ketjunpalasta, kaksi hienolla pronssilangalla päällystettyä rautavarrasta, spiraliputken kappale ja 8 muuta pronssikalun jätettä, nähtävästi tulessa ollutta.
251. 12 jotenkin eheää, erilaatuista ja -koista helmeä, joista yksi kolmi-, kaksi kaksiosaista, useimmat sinisiä, yksi keltaisilla ja punaisilla raidoilla vuoroitellen peitetty; 8 helmipalasta, niistä yksi kolmi-jakoinen, yksi iso viheriä, punapilkkuinen. Helmet olivat alueilla 3ä ja 3ä lähitysten ja helmisuoni jatkui n:ron 4e:n alalle. N:ron 250 ja 251 l.-p. 3ä ja 3ä.
252. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 3ä., 3ä.
253. S.a.k., nuora- ja aaltoviivaisilla koris

2496. tuksilla varustetut. L.-p. 3ä.
- Laitila. 254. S.a.k. ja joku palanen polt. luuta.
L.-p. 3ö.
255. Lieriön muotoinen rautalakki, peltistä
tehty (puukon päästä?), palanen kaksinker-
taista pronssiketjua ketjuun maalattu N^o
251 (!) ja kapeaa pronssilevyä. L.-p. 3ö. *Obs. A.M.T.*
256. S.a.k. L.-p. 4a.
257. Osa punaista, mustatäplikästä helmeä.
L.-p. 4b.
258. S.a.k., yksi nuora- ja aaltoviivoilla
koristettu. L.-p. 4b.
259. Keskeltä halki mennyt sininen lasihel-
mi ja pari lyhyttä pr. spiraliputkea. L.-p.
4c.
260. Pieniä s.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p.
4c.
261. Palanen rautaista esinettä (kaarisoljen (valok.V.A.55:16)
perää?). -näköön, kaksi hyvin pientä
spiraliputken palasta, ja tulessa turmeltu-
neen pronssikalun jäännös. L.-p. 4d.
262. Tönkiksi sulanneita lasihelmiä, spirali-
putkia ja sulanneita pronssipalasia. L.-p.
4e.
263. Palasiksi lahonnut hevosen hammas. L.-p.
4e.
264. S.a.k., aaltoviivoilla koristettuja jou-
kossa, sekä polt. luupalasia. L.-p. 4e.
265. 2 pronssilankakierroksilla päällystettyä *K.pkirj.*
rautavarrasta, pieni palanen ketjua, tehty *19.10.88.*
poikkileikkauksestaan kolmikulmaisesta pronssi-
vartaasta, oijennut rautarengas, pieni pron-
sinen solitus. L.-p. 4f.
266. S.a.k. ja palaneita luupalasia. L.-p.
4f.
267. Osa rannerengasta, jonka toinen pää on

2496. Laitila. muodottomaksi sulannut ja neliskulmainen pronssinuppi hevosenkengän muotoisesta soljesta. L.-p. 4g.
268. S.a.k. L.-p. 4g.
269. Muutamia s.a.k., ja paksuiksi pöyhistyneitä saviastian palasia (luukappaleita?). L.-p. 4h.
270. Rautarengas ja pilaantunut pronssisormus, sisätysten, rautaveitsi, myöhemmän rautakauden muotoa, koristettu pitkin lappeaa käyvillä viivoilla, teräpuolelta ja kärjeltä hamaras-takin syöpynyt, silmukkapäinen rautavarras, ( ), litteä rautapiikki ja 2 kappaletta pronssisesta rannerenkaasta, kaikki löydetty yhdestä ko'osta. L.-p. 4i. ✕.pikirj. 1.11.88. ✕.pikirj. 19.10.88.
271. S.a.k. L.-p. 4j.
272. S.a.k. ja polt. luupalasia. L.-p. 4k.
273. Pronssinen brakteati (vrt. n:o 62 tässä luettelossa) ja osa pronssista sormusta. L.-p. 4l.
274. Palanen rautapiikkoa ja n. 30 mm. pitkä kappale pyöreää pronssivarrasta. L.-p. 4m.
275. S.a.k., muutamat nuoraviivoilla koristetut, ja polt. luupalasia. L.-p. 4n.
- Raittiushuoneen alta ja sen itänurkasta, jossa kaivatettiin neliskulmaisia, 3,50 x 2,80 metrin laajuinen maakappale, löytyivät ilman järjestystä seuraavat esineet:
276. Kaksi "töylinkinaulaa", toinen lyhyt ja hyvin isokantainen, sekä yksi tavallinen rautanaula.
277. Kolme pronssisormuksen palasta, yksi isoa, keskeltä levenevää miehensormusta, kaksi tasavartaista spiralisormusta, 4 spiraliputken kappaletta, ja 5 muuta pronssipalasta, jotkut tönkiksi sulaneita.

2496. 278. Kaksi helmeä, toinen punainen, -näköön, toinen tulessa turmeltunut, nähtävästi sininen lasihelmi.
- 279 ja 280. Iso joukko tulessa mustuneita s.a.k., joissa koristukset ovat nuoraviivaisia.
281. S.a.k., nuoraviivoilla koristettuja joukossa, raittiustalon koillispuolelta.
282. S.a.k.; ajetusta mullasta raittiustalon alta.
283. S.a.k.; talon keskeltä, samasta paikasta (yhtä astiaa?).
284. S.a.k.; keskeltä taloa, lähempää ovea kuin edelliset.
285. S.a.k., muutamia, raittiustalon lounaispuolelta.

Sanottu nro 150, 206, 278.

2497.

Maist. Hj. Appelgrenin kesällä 1886
Liedon Vanhastalinnasta kaivattamat esineet.

Mainittu linna on yksinäisellä vuorenkukulalla Aurajoen etelärannalla Vanhanlinnan rustehollin vainiolla. Vuorenkukulan laajuudesta, muodosta ja ympärystöstä kts. Appelgren, Kert. Muinaist. tutkim. Länsis. ja Häm. suvella 1886. IV vihko, siv. 1 seur. Pohjoisosassa sen päällystää on vähän alempi notko, jonka koillissyryllä löytyy eräs suunnikkaan muotoinen kallion lokero n.s. "kaivo" (kts. Kertom.). Tuolla notkolla kaivettiin epäsäännöllisesti neliskulmainen, 4 ja 5,30 metrin välillä avaru^usmitoiltaan vaihtelevä ala, josta tuli esiin suunnattoman

Mullasta

A.K:n pöytäk. 25/IV
1887, § 7.